

Nr 101

Kungl. Maj:ts proposition med förslag om inrättande av ett kreditaktiebolag; given Stockholms slott den 19 maj 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att för statens räkning sluta avtal med affärsbankerna, Sparbankernas bank aktiebolag och Jordbrukets bank om inrättande av ett kreditaktiebolag, Företagskapital aktiebolag, med uppgift att medverka vid finansieringen av mindre och medelstora näringsföretag här i landet. Denna medverkan skall ske genom att bolaget tillskjuter kapital genom förvärv av minoritetsposter av aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter. Vidare föreslås att bolaget skall kunna lämna eller förmedla krediter till samt ikläda sig garantiförbindelser för ifrågavarande näringsföretag.

Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst 20 milj. och högst 60 milj. kr. Vid verksamhetens början skall aktiekapitalet uppgå till 20 milj. kr. Staten skall äga hälften av aktierna och bankerna tillsammans återstoden efter inbördes fördelning. Aktierna, som lyder på 100 kr., skall tecknas till en kurs av 120 % för att bolagets reservfond redan vid starten skall vara fylld. Som särskild säkerhet för bolagets förpliktelser föreslås vidare att aktieägarna i proportion till varje parts innehav av aktier till bolagets förfogande ställer garantiförbindelser på sammanlagt högst tre gånger aktiekapitalet. Bolagets upplåning som till större del avses ske i allmänna pensionsfonden föreslås begränsad till ett belopp som motsvarar högst de till bolagets förfogande ställda garantiförbindelserna.

Bolaget förutsätts inte bygga upp någon egen organisation utan skall driva sin rörelse med anlitanande av personalen hos de av staten och bankerna hälftenägda AB Industrikredit och AB Företagskredit.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 19 maj 1972.

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *inrättande av ett kreditaktiebolag* och anför.

Inledning

I skrivelser den 25 mars och 18 november 1964 till Kungl. Maj:t hemställde Svenska handelsbanken om tillstånd att förvärva aktier i ett planerat institut för finansiering av företrädesvis mindre och medelstora företag. Finansieringsverksamheten skulle få formen av aktieteckning eller kreditgivning. Bankinspektionen, som yttrade sig i ärendet, avstyrkte dock bankens hemställan. Inspektionen erinrade om den principiella frågan om bankernas rätt att förvärva aktier och ansåg, att bankernas objektivitet och soliditet skulle kunna riskeras vid en sammanblandning av ägarintresse och kreditgivning. Inspektionen anförde vidare, att de företag, som det planerade institutet skulle engagera sig i, kunde komma i en direkt beroendeställning till banken. Företagen kunde få svårigheter att byta bankförbindelse och härigenom hade en konkurrensbegränsande effekt uppkommit. Vidare kunde det finnas risk för att banken skulle favorisera sina egna kundföretag till förfång för andra. Dessa olägenheter kunde dock, enligt bankinspektionens uppfattning, elimineras genom att affärsbankerna och staten gemensamt inrättade institutet.

Kungl. Maj:t lämnade Svenska handelsbankens hemställan utan bifall.

Frågan om inrättande av ett bankägt finansieringsinstitut, med uppgift att tillhandahålla företrädesvis mindre och medelstora företag riskbärande kapital, aktualiserades ånyo genom att Svenska bankföreningen i november år 1970 hemställde att med Kungl. Maj:t få uppta överläggningar om förutsättningarna för bankerna gemensamt att bilda ett institut av ifrågavarande slag.

I december samma år föreslog delegationen för de mindre och medelstora företagen i betänkandet (Ds I 1970:5) Finansieringsinstitut för mindre och medelstora företag att ett särskilt finansieringsinstitut skulle inrättas.

Delegationens förslag

Utgångspunkten för delegationens förslag är de, enligt delegationens uppfattning, förekommande kapitalförsörjningsproblemen hos många mindre och medelstora företag. Dessa problem visar sig ofta i en brist på riskvilligt kapital, vilket i sin tur hämmar expansions- och utvecklingssträvanden hos företagen.

Det föreslagna finansieringsinstitutets insatser bör enligt delegationen normalt rikta sig till lönsamma mindre och medelstora företag med goda framtidsutsikter och med kvalificerade företagsledningar, som under överskådlig framtid kan och vill fortsätta att självständigt leda företagets utveckling. Även företag med mindre tillfredsställande lönsamhet kan bli föremål för insatser under förutsättning att de kan bedömas ha goda framtida utvecklingsmöjligheter. Engagemangen bör kunna avse företag inom såväl industri-, handels- som service- och kommunikationssektorerna. Institutets kapitaltillskott bör i regel ha formen av minoritetsengagemang genom att institutet förvärvar minoritetsposter av aktier eller andelar i kapitalbehövande företag. I samband med sitt finansiella engagemang förutsätts institutet lämna råd och synpunkter beträffande verksamhetens inriktning och planering. Med hänsyn bl. a. till förekomsten av ett antal statliga kreditorgan inriktade på att lämna långfristiga krediter till mindre och medelstora företag bör finansieringsinstitutet inte bedriva lånerörelse. Däremot bör det genom ett nära samarbete med dessa och andra kreditmarknadsorgan medverka till att förmedla lån till mindre och medelstora företag. Institutet bör drivas med krav på att en rimlig förräntning på insatt kapital uppnås. Institutets aktiekapital föreslås uppgå till högst 50 milj. kr. och tecknas av staten (Sveriges investeringsbank AB) och bankväsendet (affärsbankerna, sparbankerna och jordbrukskassorna) med 50 % vardera. Institutet föreslås vidare få möjlighet att låna upp medel på kapitalmarknaden. För att möjliggöra denna upplåning skulle, enligt förslaget, institutets aktieägare ställa garantiförbindelser till dess förfogande uppgående till ca 200 milj. kr.

Remissyttrandena

Över delegationens förslag har yttranden avgivits av bankinspektionen, kommerskollegium, arbetsmarknadsstyrelsen, statens institut för företagsutveckling, styrelsen för teknisk utveckling, länsstyrelserna i Jönköpings, Värmlands och Västernorrlands län, fullmäktige i Sveriges riksbank, 1968 års kapitalmarknadsutredning, Kronobergs läns landsting, Kristianstads läns landsting, Stockholms läns landsting, Svenska kommunförbundet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF),

Exportrådet för den mindre industrin, Familjeföretagarnas förening, Företagareföreningarnas förbund, Svensk industriförening, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Svenska företagares riksförbund, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation (SHIO), Sveriges industriförbund, Sveriges jordbrukskasseförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbrukförbund, AB Företagsfinans, AB Industrikredit, Norrlandsfonden, postbanken, Sparbankernas bank AB, Sponsor AB, Svenska utvecklings AB, Sveriges investeringsbank AB och Utvecklings AB Tulwe. Vidare har yttrande inkommit från Svenska företagarkassan (SFK).

Samtliga remissinstanser delar delegationens uppfattning om de mindre och medelstora företagens kapitalförsörjningsproblem och då speciellt vad gäller behovet av riskvilligt kapital. *Riksbanksfullmäktige* och *1968 års kapitalmarknadsutredning* ifrågasätter dock om det inte ibland tecknas en alltför mörk bild av de yttre förhållanden som medverkar härtill. Samtidigt menar dessa remissinstanser att tillgänglig information knappast ger stöd för mer långtgående slutsatser.

Det övervägande antalet remissinstanser tillstyrker inrättandet av det av delegationen föreslagna finansieringsinstitutet. *Bankinspektionen*, *riksbanksfullmäktige*, *1968 års kapitalmarknadsutredning*, *Svensk industriförening*, *Svenska arbetsgivareföreningen*, *Svenska bankföreningen*, *Sveriges industriförbund* m. fl. anser dock att vissa av de förutsättningar under vilka institutet skall verka görs till föremål för ytterligare utredning och överväganden innan delegationens förslag genomförs. *Riksbanksfullmäktige* framhåller dessutom att frågan om inrättandet av ett nytt finansieringsinstitut ligger inom *1968 års kapitalmarknadsutrednings* uppdrag och ifrågasätter därför om man inte bör avvakta kapitalmarknadsutredningens väntade förslag om utformningen av mellanhandsinstitutens organisation i stället för att söka provisoriska lösningar på vissa områden. Även *1968 års kapitalmarknadsutredning* anför liknande synpunkter och menar att utredningen på nuvarande stadium inte är beredd att ta mer definitiv ställning till vilket mönster av mellanhandsinstitut som är lämpligt för att uppfylla kraven på en effektivt fungerande kapitalmarknad.

Kommerskollegium finner att övervägande skäl talar för att frågan om en samordning av det totala statliga företagsstödet bör prövas innan ställning tas till inrättandet av ett nytt delstatligt finansieringsinstitut.

Svenska försäkringsbolags riksförbund och *Svenska företagares riksförbund* avstyrker inrättandet av delegationens föreslagna institut, men anser samtidigt att bankerna själva utan statens medverkan bör ges tillstånd att bilda ett eget institut. Även *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, *LO* och *Sveriges investeringsbank* avstyrker inrättandet av ett nytt

institut och hänvisar till möjligheterna att lösa de mindre och medelstora företagens kapitalförsörjningsproblem inom ramen för redan existerande institutioner exempelvis AB Industrikredit, AB Företagskredit, Sveriges investeringsbank och Svensk företags garanti AB. Motsvarande uppfattning delas i stort av *AB Företagsfinans* och *SFK*, vilka menar att andra vägar i stället för det föreslagna institutet bör prövas för att lösa de mindre och medelstora företagens finansieringsproblem.

Flera remissinstanser tar upp frågan om organisationen i stort av den statliga kredit- och garantigivningen till näringslivet och framhåller att behov av samordning föreligger. Det föreslagna institutet bör därför i sin verksamhet, enligt *styrelsen för teknisk utveckling, länsstyrelsen i Jönköpings län, Stockholms och Kristianstads läns landsting, Svenska kommunförbundet, Exportrådet för den mindre industrin, Företagareföreningarnas förbund, SAF, Svenska sparbanksföreningen, Sveriges industriförbund* och *SHIO* repliera på i första hand företagareföreningarna. *Riksbanksfullmäktige* och *1968 års kapitalmarknadsutredning* förordar att en nära samordning mellan det föreslagna institutet och AB Industrikredit och AB Företagskredit prövas.

Möjligheterna för det föreslagna institutet att uppnå tillfredsställande lönsamhet behandlas av *bankinspektionen, riksbanksfullmäktige, 1968 års kapitalmarknadsutredning, SAF, Svenska bankföreningen, Sveriges industriförbund* m. fl. Därvid påpekas att det kan vara förenat med betydande svårigheter att uppnå den avkastning för institutet som delegationen avser. Det framhålls att de flesta mindre företag bl. a. av skatteskäl inte lämnar någon utdelning. Den föreslagna finansieringsformen med minoritetsengagemang ställer därför stora krav på avkastning hos de företag som utnyttjar institutets tjänster om institutets egen lönsamhet skall bli tillfredsställande.

Bankinspektionen, riksbanksfullmäktige, Svenska bankföreningen m. fl. ställer sig tveksamma till om den upplåning av medel på kapitalmarknaden för institutets del över huvud taget är möjlig under de former som skisserats i delegationens förslag. Remissinstanserna förordar därför ytterligare överväganden i denna fråga.

Övriga frågor som behandlas av remissinstanserna berör bl. a. formerna för institutets kapitaltillskott, institutets verksamhetsvolym och frågan om avyttring av och lösenbelopp för institutets placeringar i aktier och andelar.

Länsstyrelsen i Värmlands län, Sveriges lantbruksförbund och *Sponsor AB* menar att kreditgarantier i många fall är en lämpligare form att underlätta de mindre och medelstora företagens finansiering än aktieköp. *AB Företagsfinans* menar att frågan om konvertibla reverslån för de mindre företagens del bör prövas. *Sponsor AB* har motsvarande uppfattning beträffande participating debentures, dvs. skuldebrev med i förhållande till rörelsens resultat variabel ränta. *Sveriges jordbruks-*

kasseförbund pekar på möjligheten att det föreslagna institutet vid sidan av aktieförvärv även skall kunna lämna förlagslån.

Två remissinstanser, *Svenska bankföreningen* och *AB Företagsfinans*, anser att den föreslagna verksamhetsvolymen för institutet åtminstone i ett inledningsskede är alltför stor.

Frågan om lösenbeloppets storlek eller värderingen av aktier i samband med institutets engagemang slutligen bör, enligt *Svensk industri-förening*, bli föremål för ytterligare överväganden. I anslutning här till anser *kommerskollegium*, *Svenska bankföreningen* och *AB Företagsfinans* att så snart institutets målsättning för ett visst engagemang är uppnådd bör aktierna eller andelarna avyttras.

Departementschefen

De mindre och medelstora företagen utgör ett väsentligt inslag i den svenska samhällsekonomin. Över 90 % av alla arbetsställen inom industrin har 200 arbetare eller färre. De flesta av dessa arbetsställen torde också utgöra enskilda företag. Dessa arbetsställen sysselsätter tillsammans drygt 50 % av industriarbetarna.

De mindre företagens livskraft torde framför allt ha sin grund i att de i jämförelse med större företag på vissa verksamhetsområden har speciella konkurrensfördelar. Den begränsade företagsstorleken möjliggör ofta att administrationskostnaderna kan hållas låga. De mindre företagen kan ofta göra sig gällande på marknader där närhetsfaktorn spelar en viktig roll. Mindre företag har i många fall fördelar när det gäller korta serier eller specialiserade produkter. Vidare kan pekas på de mindre företagens betydelse som underleverantörer och serviceföretag. Det är en väsentlig fördel för de större företagen, speciellt inom verkstadsindustrin, att vid behov kunna utnyttja mindre företag för att komplettera sina egna produktionsresurser. De mindre företagen spelar också en viktig roll när det gäller introduktion av nya produkter. Det kan vidare på goda grunder hävdas att de mindre företagens uppbyggnad ofta medger en betydande rörlighet i deras handlande. För utvecklingen i vårt näringsliv, som ofta präglas av snabba och genomgripande skiftningar i teknik, marknadsförutsättningar och konkurrensförhållanden, har det stor betydelse att den industriella apparaten smidigt kan anpassas till nya förhållanden.

Under senare tid har utvecklingen bland de mindre och medelstora företagen blivit föremål för ökande uppmärksamhet från statsmakternas sida. Den hårdnande internationella konkurrensen och den snabba tekniska utvecklingen framtvingar omfattande och kapitalkrävande anpassningsåtgärder inom näringslivet. Den mindre och medelstora företagsamheten har ofta haft betydande svårigheter att bemästra denna

omvandlingsprocess. Dessa svårigheter har hängt samman med bl. a. de speciella kapitalförsörjningsproblem som de mindre företagen kan ha samt de begränsade möjligheterna att inom företagens ram förfoga över nödvändigt expertkunnande i ekonomi, administration osv. För att åstadkomma någorlunda likartade verksamhetsbetingelser för de mindre företagen i jämförelse med de större har därför en rad åtgärder vidtagits från statens sida. Som exempel härpå kan ses den fortsatta utbyggnaden och utvecklingen av den samhällsstödda industriservicen i form av utbildning av företagsledare, rådgivning i tekniska och ekonomiska frågor, produktutveckling, m. m. Organ som statens institut för företagsutveckling, styrelsen för teknisk utveckling och företagarföreningarna spelar här en viktig roll.

På kapitalförsörjningsområdet har en utvidgning skett av AB Industrikredits och AB Företagskredits utlåningsmöjligheter. Dessa instituts verksamheter kan sägas kompensera de mindre och medelstora företagens bristande möjligheter att utnyttja obligationsmarknaden.

Den övervägande delen av krediterna till små och medelstora företag kommer från bankinstituten. Genom inrättandet av Sveriges investeringsbank och Svenska utvecklings AB har ökade förutsättningar skapats för bl. a. mindre företag att finansiera mer riskfyllda projekt. För att kompensera de mindre företagen för bristande tillgång på formella säkerheter har i regionalpolitiskt syfte industrilånegarantierna byggts ut. Därjämte har ett särskilt institut, Svensk företags garanti AB, inrättats.

Många av de omställningsåtgärder som de mindre och medelstora företagen vidtar innebär givetvis ett ökat risktagande. För att överleva tvingas företagen att expandera snabbare än tidigare, utveckla helt nya produkter eller byta sortiment. Omställningarna kan därför kräva en utvidgning av det egna kapitalet för att balansera detta ökade risktagande. Möjligheterna för de mindre företagen att utöka det egna kapitalet är emellertid ofta begränsade, eftersom de till skillnad från de större företagen knappast har tillgång till aktiemarknaden. Det finns därför anledning att, när det gäller försörjningen med eget kapital, söka skapa någorlunda likartade verksamhetsbetingelser för mindre och större företag. Detta skulle vara av väsentlig samhällsekonomisk betydelse med tanke på de mindre företagens roll i näringslivet och kunna få till effekt dels att de strukturella omställningar som dessa företag i ökad omfattning ställs inför underlättas, dels att den utvecklingspotential som kan finnas hos vissa av dessa företag i ökad utsträckning utnyttjas.

Den av industriministern tillkallade delegationen för de mindre och medelstora företagen föreslog i slutet av år 1970 i ett betänkande (Ds I 1970:5) att ytterligare åtgärder borde vidtas för att stödja utvecklingen av de mindre företagen. Detta borde ske genom inrättandet av

ett särskilt halvstatligt finansieringsinstitut med uppgift att genom minoritetsengagemang tillföra mindre företag riskbärande kapital. Ungefär vid samma tidpunkt hemställde Svenska bankföreningen om tillstånd för bankerna att bilda ett institut med motsvarande inriktning.

Jag delar den uppfattning, som framförs av delegationen och Svenska bankföreningen och som vinner anslutning hos samtliga remissinstanser, nämligen att det finns skäl att överväga åtgärder för att underlätta de mindre företagens kapitalförsörjning vad avser riskbärande kapital. Efter samråd med chefen för industridepartementet förordar jag därför att ett särskilt finansieringsinstitut inrättas för att förbättra tillgången på riskbärande kapital för de mindre och medelstora företagen. Härigenom öppnas en ny möjlighet för dessa företag att få tillgång till riskbärande kapital på liknande sätt som större företag idag redan har genom bl. a. aktiemarknaden.

Finansieringsinstitutet bör enligt min mening drivas i nära samverkan med och med utnyttjande av personalen i AB Industrikredit och AB Företagskredit, vilka har gemensam styrelse och är helt samförvaltade. I likhet med dessa institut bör finansieringsinstitutet ges formen av ett kreditaktiebolag och kunna tillgodose sitt lånebehov bl. a. i allmänna pensionsfonden. Institutet bör också ha samma ägarkonstruktion som AB Industrikredit och AB Företagskredit, dvs. ägas till hälften av staten och till hälften av bankerna. Från dessa utgångspunkter har förhandlingar förts mellan representanter för staten och representanter för affärsbankerna, Sparbankernas bank AB och Jordbrukets bank. Förhandlingarna har lett till en preliminär överenskommelse om startande av ett finansieringsinstitut — Företagskapital aktiebolag — för tillgodoseande av mindre och medelstora näringsföretags behov av riskkapital. I enlighet härmed har ett förslag till aktieägaravtal mellan staten och bankinstitutet samt förslag till bolagsordning för Företagskapital Aktiebolag upprättats. Förslagen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1 och 2*.

Avtalsförslaget och förslaget till bolagsordning innebär i huvudsak följande.

Staten och bankinstitutet skall gemensamt driva ett kreditaktiebolag under namnet Företagskapital aktiebolag. Bolaget skall ha till ändamål att medverka vid finansieringen av mindre och medelstora näringsföretag genom förvärv av aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter. Bolaget skall vidare kunna lämna eller förmedla krediter till samt ikläda sig garantiförbindelser för sådana näringsföretag. Refinansieringen skall ske genom utgivande av obligationer eller andra förskrivningar.

Bolagets verksamhetsform medför att lagen (1963:76) om kreditaktiebolag blir tillämplig på bolaget. Enligt 5 § i denna lag skall kreditaktiebolag stå under tillsyn av bankinspektionen om inte Kungl. Maj:t

medger befrielse härifrån. Eftersom både AB Industrikredit och AB Företagskredit står under sådan tillsyn bör enligt min mening samma förhållande gälla Företagskapital aktiebolag. Kreditaktiebolagsformen möjliggör också enligt gällande placeringsbestämmelser för allmänna pensionsfonden placering av fondmedel i obligationer utfärdade av kreditaktiebolaget under förutsättning att det står under bankinspektionens tillsyn (12 § reglementet (1959:293) angående allmänna pensionsfondens förvaltning).

Bolagets kapitaltillskott i näringsföretag skall i princip avse endast minoritetsposter och får ske endast om detta är ägnat att befrämja näringsföretagets lönsamhet och sunda utveckling. För att inom ramen för bolagets resurser åstadkomma ett finansiellt stöd åt så många företag som möjligt avses bolaget avveckla sina kapitalengagemang i kundföretagen så snart detta låter sig göra med skäligt hänsynstagande till bolagets eget och kundföretagens intressen. Vid en sådan avveckling skall kundföretagets övriga ägare givetvis alltid ha optionsrätt till de aktier eller andelar som bolaget förvärvat.

Aktiekapitalet i bolaget skall utgöra lägst 20 milj. och högst 60 milj. kr. Vid verksamhetens början skall aktiekapitalet uppgå till 20 milj. kr. Staten skall äga hälften av aktierna och bankerna återstoden efter inbördes fördelning på samma sätt som i AB Industrikredit och AB Företagskredit. Aktierna, som lyder på 100 kr., skall tecknas till en kurs av 120 % för att bolagets reservfond redan vid starten skall vara fylld.

Som särskild säkerhet för bolagets förpliktelser skall aktieägarna i förhållande till vars och ens innehav av aktier till bolagets förfogande ställa garantiförbindelser på sammanlagt högst tre gånger aktiekapitalet. Garantiförbindelserna skall ställas till förfogande i den takt bolagets styrelse bestämmer. Det sammanlagda beloppet av bankinstitutens förbindelser skall liksom beloppet av statens garantiförbindelse vid varje tillfälle utgöra 10 milj. kr. Bolagets upplåning är begränsad till ett belopp, som motsvarar högst de till bolagets förfogande ställda garantiförbindelserna.

Styrelsen skall bestå av tio ledamöter jämte högst tio suppleanter, av vilka staten och bankinstitutet utser hälften vardera. Ordförande utses av Kungl. Maj:t medan vice ordförande väljes av de styrelseledamöter som utsetts av bankinstitutet. Av de fem styrelseledamöter, som utses av vardera aktieägargruppen, skall minst två utses inom styrelsen för AB Industrikredit. Motsvarande gäller vid val av suppleanter.

Bolaget förutsätts slutligen driva sin verksamhet i nära samarbete med AB Industrikredits och AB Företagskredits ledning och personal.

Den verksamhetsform som bolaget enligt det sagda skall driva är hittills oprövad här i landet. Den är med nödvändighet förenad med de särskilda risker och svårigheter som ett finansiellt stöd av denna typ innebär. Verksamheten bör därför t. v. betraktas som en försöksverk-

samhet och omfattningen av rörelsen i begynnelseskedet kan förutsättas bli bestämd i enlighet därmed.

Beträffande medelsanvisning till teckning av aktier i Företagskapital aktiebolag återkommer jag i annat sammanhang.

Hemställan

Under åberopande av det anförda och under framhållande av att hinder inte möter mot att ärendet behandlas under riksdagens höstsession hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa avtal om drivande av ett kreditaktiebolag i överensstämmelse med i propositionen angivna grunder,

dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att på sätt framgår av 3 § avtalsförslaget utfärda garantiförbindelser på sammanlagt högst 30 000 000 kr. att utgöra statens del av garantiåtagandena i bolaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

*Bilaga 1***Förslag
till
Avtal**

Mellan svenska staten och undertecknade bankinstitut har denna dag följande avtal träffats.

1 §

Staten och bankinstituten ämnar med början den 1 januari 1973 driva ett aktiebolag under namnet Företagskapital Aktiebolag.

För detta bolag skall gälla bolagsordning av den lydelse som anges i bilaga till detta avtal.

2 §

Enligt bolagsordningen är bolagets aktier fördelade i en A- och en B-serie. Vardera serien omfattar aktier till ett sammanlagt belopp av nominellt tio miljoner kronor.

Aktierna av serien A tecknas av staten och aktierna av serien B av bankinstituten till en kurs av 120 %.

Aktierna av serien B skall vara fördelade mellan bankinstituten enligt deras inbördes överenskommelse.

Aktier av serien A får endast tillhöra staten och aktier av serien B endast svenskt bankinstitut, allt med de undantag, som föränledes av 20 § bolagsordningen. Parterna förbinder sig att icke verkställa överlåtelse i strid med denna bestämmelse.

3 §

I fråga om de garantiförbindelser som avses i 5 § bolagsordningen skall följande gälla.

För att uppfylla den i 18 § bolagsordningen föreskrivna relationen mellan garantiförbindelser och bolagets förpliktelser ställer vardera parten — i den takt bolagets styrelse bestämmer och i proportion till varje aktieägares innehav av aktier i bolaget — garantiförbindelser till bolagets förfogande till ett sammanlagt belopp av tio miljoner kronor vid varje tillfälle.

Betalning under garantiförbindelserna skall ske i förhållande till varje parts aktieinnehav.

Återbetalning till garanterna får ske endast ur disponibla vinstmedel enligt senast fastställda balansräkning.

Överlåter aktieägare sina aktier i bolaget eller någon av dem har han rätt att återfå garantiförbindelse till däremot svarande belopp mot att förvärvaren av aktierna i stället till bolaget överlämnar en garantiförbindelse av samma storlek.

4 §

Parterna är överens om att minst två av de fem styrelseledamöter, som enligt bolagsordningen utses av vardera aktieägargruppen, skall utses inom styrelsen för Aktiebolaget Industrikredit. Motsvarande regel skall gälla vid val av supplanter.

5 §

Parterna är ense om att bolagets målsättning skall vara effektivast möjliga drift med iakttagande av att tillskott, kredit eller garanti ej må beslutas med mindre detta är ägnat att befrämja ett företags lönsamhet och sunda utveckling.

För att inom ramen för bolagets resurser åstadkomma ett finansiellt stöd åt så många företag som möjligt och även uppnå största möjliga riskfördelning skall bolaget efter tillskott av kapital till annat företag genom förvärv av aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter avyttra aktierna, andelarna eller rättigheterna så snart detta kan ske med skäligt hänsynstagande till bolagets och kundföretagets intressen.

Av vinst, som kan uppkomma i bolagets rörelse, skall endast utdelas vad som motsvarar skälig avkastning på insatt kapital. För ställda garantier skall skälig ersättning utgå.

6 §

Bolaget förutsättes för den dagliga verksamheten anlita Aktiebolaget Industrikredits och Aktiebolaget Företagskredits ledning och övrig personal samt i övrigt nära samverka med de banker, som äger aktier i bolaget.

Den i denna paragraf beskrivna organisationen skall bestå så länge minst åtta av styrelsens ledamöter är ense därom, där ej annat följer av bolagsordningens bestämmelse om anställande och entledigande av verkställande direktör och vice verkställande direktör.

7 §

Skulle företrädare för flertalet aktier inom endera aktieserien påfordra att bolaget skall träda i likvidation skall parterna å bolagsstämma biträda beslut därom.

8 §

Bestämmelserna i 20 § bolagsordningen skall tillämpas jämväl för det fall att B-aktie övergår till någon, som förut är B-aktieägare; dock att i sådant fall hembud skall ske endast till övriga B-aktieägare.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka staten tagit ett och bankinstitutet ett.

**Förslag
till
Bolagsordning för Företagskapital Aktiebolag**

1 §

Bolagets firma är Företagskapital Aktiebolag.

2 §

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att medverka vid finansieringen av mindre och medelstora näringsföretag här i landet genom

1. att tillskjuta kapital genom förvärv av aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter,

2. att lämna eller förmedla krediter till samt ikläda sig garantiförbindelser för här avsedda näringsföretag,

3. att genom utgivande av obligationer eller andra förskrivningar upplåna för verksamheten erforderliga medel och

4. att driva annan med 1—3 förenlig verksamhet.

Tillskott, kredit eller garanti, som avses i denna paragraf, får ej beslutas med mindre det är ägnat att befrämja ett företags lönsamhet och sunda utveckling.

3 §

Aktiekapitalet utgör lägst tjugo miljoner kronor och högst sextio miljoner kronor.

Aktierna är fördelade på två serier, betecknade A och B, som omfattar lika många aktier.

4 §

Aktie lyder på 100 kronor.

Aktie får ej genom teckning eller överlåtelse förvärfas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev får ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag i vars bolagsordning ej intagits förbehåll enligt 2 § andra stycket lagen (1916:156) om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag, dock att utan hinder av förbehållet bolagets aktier får förvärfas av svenskt bolag eller svensk förening som avses i 18 § i samma lag.

5 §

Som säkerhet för bolagets förpliktelser — garantifond — ställer aktieägarna i förhållande till vars och ens innehav av aktier till bolagets förfogande garantiförbindelser på sammanlagt högst tre gånger aktiekapitalet.

6 §

Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

7 §

Styrelsen består av tio ledamöter jämte högst tio suppleanter. Aktieägarna inom vardera aktieserien utser årligen på ordinarie bolagsstämma för tiden intill dess nästa ordinarie bolagsstämma har hållits hälften av antalet ledamöter och suppleanter.

Kungl. Maj:t förordnar en av styrelsens ledamöter att vara dess ordförande. Styrelsens vice ordförande skall väljas av de styrelseledamöter, som utsetts av B-aktieägarna.

8 §

Styrelsen är beslutförför när minst åtta ledamöter är tillstädes.

Såsom styrelsens beslut i frågor om tillskott, krediter och garantier som avses i 2 §, samt om upplåning och sådan fråga om bolagets organisation, som har principiell eller eljest stor betydelse skall gälla den mening, varom åtta ledamöter förenar sig.

Samma majoritet skall erfordras för beslut om anställande av verkställande direktör eller vice verkställande direktör. Uppsägning av sådan befattningshavare skall ske om flertalet styrelseledamöter representerande endera aktieägargruppen röstar för uppsägningen.

9 §

Styrelsen kan bemyndiga person inom eller utom styrelsen att teckna bolagets firma.

10 §

För granskning av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagets räkenskaper utses årligen på ordinarie bolagsstämma för tiden intill dess nästa ordinarie bolagsstämma har hållits två revisorer och lika många personliga suppleanter av vilka en revisor jämte suppleant för denne utses av A-aktieägarna samt en revisor jämte suppleant för denne utses av B-aktieägarna. Den av B-aktieägarna utsedda revisorn liksom suppleanten för denne skall vara auktoriserad revisor.

11 §

Ordinarie bolagsstämma hålles i Stockholm en gång årligen under mars eller april månad.

12 §

På ordinarie bolagsstämma skall förekomma följande ärenden:

1. val av ordförande vid stämman,
2. justering av röstlängd,
3. val av en eller två justeringsmän,
4. fråga om stämman blivit behörigen sammankallad,
5. föredragning av årsredovisning och revisionsberättelse,
6. ärenden, som enligt lagen om aktiebolag skall förekomma på stämman,
7. fastställande av arvoden åt styrelseledamöter och revisorer,
8. val av ledamöter och suppleanter i styrelsen samt av revisorer och revisorssuppleanter, och
9. övriga ärenden som hänskjutits till stämman i behörig ordning.

13 §

Meddelande till aktieägare skall lämnas genom brev med posten. Kallelser till bolagsstämma skall ske senast två veckor före ordinarie och senast en vecka före extra stämma.

14 §

Vid bolagsstämma får envar röstberättigad rösta för fulla antalet av honom ägda och företrädade aktier utan begränsning i röstetalet. För beslut om ändring i denna bolagsordning eller om vinstutdelning fordras — utöver vad enligt lagen om aktiebolag kräves för beslutets giltighet — att beslutet biträds av företrädare för flertalet aktier inom vardera aktieserien. Framkommer yrkanden om olika utdelningsbelopp gäller den mening som vunnit anslutning från flertalet företrädade A-aktier, eller den mening som samlat det största antalet röster från företrädade B-aktier, om denna mening innefattar lägre utdelning.

Ordförande på bolagsstämma väljes varannan gång av A-aktieägarna och varannan gång av B-aktieägarna.

Övriga beslut på bolagsstämma — frånsett beslut om utseende av revisor enligt 109 § lagen om aktiebolag eller om bolagets trädande i likvidation om skyldighet därtill föreligger enligt lag — är ej giltiga om de inte biträts av företrädare för mer än två tredjedelar av aktiekapitalet. Innefattar lagen om aktiebolag strängare villkor för besluts giltighet skall också det iakttas.

15 §

Bolagets förvärv av aktier, andelar eller liknande rättigheter enligt 2 § får — såvida annat inte skäligen påkallas av förhållandena — ske endast under förutsättning att bolaget inte därigenom erhåller röstmajoritet i företaget. Skulle bolaget förvärva röstmajoriteten i ett företag, skall bolaget medverka till att detta förhållande inte består längre än

som föranledes av skäligt hänsynstagande till bolagets och företagens intressen.

16 §

Lån från bolaget skall lämnas på bestämd tid, högst tjugo år. Överstiger lånetiden ett år, skall gäldenären i regel åläggas att återbetala lånet genom avbetalningar enligt särskild plan.

17 §

Om inte med hänsyn till omständigheterna annat föranledes, skall säkerhet i fast eller lös egendom eller i form av borgen ställas för lån som bolaget lämnar. Samma skall gälla i fråga om motförbindelse för garantiförbindelse utfärdad av bolaget.

18 §

Bolaget får upplåna medel eller ställa garantiförbindelser till ett be-
lopp, som motsvarar högst de till bolagets förfogande ställda garanti-
förbindelserna enligt 5 §.

19 §

Bolaget skall ägna särskild uppmärksamhet däråt, att inte åt samma eller med varandra i väsentlig ekonomisk intressegemenskap förbundna personer eller företag lämnas kapitaltillskott enligt 2 § eller beviljas kredit i sådan omfattning att därav kan uppkomma fara för bolagets säkerhet. Med kapitaltillskott och kredit skall härvid jämställas borgen och annan garantiförpliktelse till bolaget samt av bolaget ingången garantiförpliktelse.

20 §

Har aktie övergått till någon, som icke förut är ägare av aktie av samma serie i bolaget, skall aktien ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas.

När aktie hembjuds meddelar styrelsen eller verkställande direktören genast bolagets aktieägare därom och anmodar den, som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen anmäla sig hos styrelsen inom en månad, räknat från den dag anmälan om hembudet inkom till styrelsen. Meddelandet skall innehålla uppgift om den dag anmälan inkommit till styrelsen.

Anmäler sig flera vilja lösa hembjuden aktie, skall A-aktieägare ha företräde att lösa hembjuden A-aktie och B-aktieägare företräde att lösa hembjuden B-aktie. Mellan innehavare av aktier av samma serie skall företrädesrätten bestämmas genom lottning, verkställd genom notarius publicus, dock att, om samtidigt flera aktier hembjuds, aktierna först

så långt ske kan skall fördelas bland dem som vill lösa i förhållande till deras innehav av aktier i bolaget av samma serie som dem, som hembjudits. Om ingen anmäler sig vilja lösa hembjuden aktie eller aktien ej inlöses äger den som gjort hembudet bli registrerad för aktien.

Lösenbeloppet för aktie som hembjudits skall vara aktiens verkliga värde. I brist på åsämjande av värdet bestämmes detta slutligt av tre skiljemän, av vilka de tvistande utser vardera en och de sålunda utsedda väljer den tredje, som skall vara ordförande i nämnden. Finns i en tvist flera parter på samma sida och kan de ej enas om valet av skiljeman, utses denna av länsstyrelsen i Stockholms län. Samma gäller om de av parterna utsedda skiljemännen inte kan enas om valet av ordförande i skiljenämnden.

Lösen för aktie skall erläggas senast 20 dagar efter lösenbeloppets fastställande.

21 §

Bolaget skall tillse att styrelseledamöter, revisorer och suppleanter samt anställda hos bolaget förbinder sig att såväl under tid de arbetar för bolaget som därefter ej obehörigen yppa eller för egen eller annans räkning utnyttja något, varom de under sin tjänst fått kunskap i fråga om bolagets, andra företags eller enskilds förhållanden.

